
◆ ST. OLAV ◆

Redaktør: Mgr. Irgens. Medarbeidere: mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrud Undset, Lars Eskeland.
ST. OLAVS REDAKSJON, AKERSVEIEN 4 - OSLO - TELEFON 23743

INNHold: Skolens fremtid. — Høstsalme. — St. Pauls skole i Bergen. — Livets høsttid. — Moderne hedenskap. — Spedalskhet-kolonien i Makogai. — Henri Bremond. — Et kirkejubileum i Gøteborg. — Gamle Vilhelm Bongart. — Herhjemme — og derute.

RETT + OG + SANNHET

Skolens fremtid.

Den politiske utvikling i de fleste land har i den siste menneskealder vært preget av en tendens til å gjøre statens innflytelse større på nær sagt alle områder. Ikke minst herhjemme har vi vært vidne til en frodig vekst av statsmonopoler og statskontroll. Dette kan nok ha sine fordeler, men det har ikke manglet på advarende røster, som fremholdt ulempene ved den omsiggripende statsaktivitet og den derav følgende begrensning og fortrengning av det private tiltak. Det private initiativ og konkurransen er faktorer av stor verdi for hele samfundslivet. Den offentlige virksomhet — statens som kommunens — blir gjerne kostbar og ikke sjelden har erfaringene vist at det private tiltak opnådde bedre resultater. På mange hold kan man derfor merke en viss mistro til utvidelser av statens eller kommunenes virksomhet og man hører fremholdt at det er av vital betydning for produksjonens utvikling at staten verner om det private initiativ istedenfor å begrense dets virksomhet.

Ser man på skolens stilling i vårt land idag kan lignende betraktninger gjøres gjeldende. Ut fra det demokratiske grunnsyn, som har vært næsten enerådende hos oss i de siste årtier, har man sett det som en stor oppgave å skaffe ungdommen i alle samfundslag den samme utdanning. Selv om man ikke kunde føre alle op til undervisningens øverste trin, så skulde de i det minste alle i en del år få del i den samme undervisning. Det er denne tanke om ensartede og like vilkår for alle barn som har båret frem enhetsskolen hos oss som i andre land. Ved en målbevisst, energisk, men også

kostbar utbygning av folkeskolen har man hos oss litt efter litt fortrengt de private skoler som var blomstrende institusjoner for ikke mer enn 10—15 år siden. Disse eksistens var basert på skolepenger og mottok som regel intet tilskudd av det offentlige, idet praktisk talt alle barn var betalende elever. Selvsagt blev disse skolers stilling i konkurransen med statens og kommunens skoler yderst vanskelig, da de sistnevnte ved offentlig tilskudd blev satt istand til å yde barna gratis skolegang og skolebøker i stor utstrekning. De fleste privatskoler opgav meget snart kampen, og det er nu bare noen ganske få som søker å arbeide videre på de gamle tradisjoner.

At privatskolene betyr en lettelse for stats- og kommunebudgetter burde i det minste sikre dem velvilje hos alle som hevder at det offentliges utgifter i disse tider må reduseres. Imidlertid er privatskolene ikke begunstiget av særlig velvilje fra nogen kant, utenom de foreldre som sender sine barn til dem., Selv folk som ikke egentlig kan sies å være demokratisk innstillet, er blitt mer eller mindre påvirket av den gjengse tankegang, så de uten beklagelse ser privatskolene forsvinne, mens skolen mer og mer kommer inn under statens eller kommunens formynderskap.

Dette er momenter som vi må i betraktning for å forstå den aksjon som fra visse hold er blitt satt i gang i den siste tid med krav om utvidet statskontroll ved de katolske privatskoler. Vi må regne med at våre skoler deler skjebne med de øvrige privatskoler og at den ugunst som ved den politiske utvikling har rammet

privatskolene, vil finne gjenklang i de brede lag. Derfor vil en aksjon mot privatskoler ha lett for å bli populær.

Men vi må ikke tape motet. Som sagt det er på mange hold enn viss reaksjon mot utvidelser av statens formynderskap. Man har eksempler på at barn på de offentlige skoler har vært utsatt for kommunistisk og anti-religiøs påvirkning, på tross av statens beskyttelse og kontroll — én av grunnene til, at endog protestantiske foreldre nærer mer tillid til de katolske privatskoler.

Dessuten vil også mange hevde rest prinsipielt at det må være foreldrenes rett å velge skole for sine barn. Den beste definisjon av skolen er vel nok, at den er foreldrenes beste hjelpemiddel til å fullstendiggjøre barnas oppdragelse og utdanning på områder, hvor de selv

mangler tid eller kyndighet. Man kan derfor si at skolen øver sin gjerning etter oppdrag av foreldrene, og det er derfor foreldrene mer enn staten som det tilkommer å øve kontroll overfor skolen. Staten kan fastsette krav for de offentlige eksamener, gi hygieniske forskrifter m. v. som er binnende også for privatskoler. Men det må være foreldrene forbeholdt å kontrollere den undervisning som gis i deres navn.

Det er vanskelig å forutse hvorledes skoleutviklingen vil bli. Det er mektige krefter i bevegelse for å gjøre staten enerådende på undervisningens område. Men det er også grunn til å tro at det private tiltaks forkjempere vil vokse i antall, og vi katolikker kan gjøre oss håp om å få ikke liten tilslutning når vi kjemper for privatskolens oprettholdelse, for skolens frihet under foreldrenes og Kirkens kontroll.

Høstsalme.

Vi pløiet, og vi sådde
vår sed i sorten jord,
så bad vi ham oss hjelpe,
som høit i himlen bor;
og han lot snefall hegne
mot frosten barsk og hård,
han lot det tø og regne
og varme mildt i vår.
Alle gode gaver,
de kommer oven ned,
så takk da Gud, ja, pris dog Gud
for kjærlighet.

Det er jo ham, hvis vilje
opholder alle ting,
han klæder markens lilje
og runder himlens ring;
ham lyder vind og vove,
ham rører ravnens nød,
hvi skulde ei hans småbørn
da og få daglig brød?
Alle gode gaver,
de kommer oven ned,
så takk da Gud, ja, pris dog Gud
for kjærlighet.

Ja, takk, du kjære fader
så mild, så rik og rund,
for korn i hus og lader,
for godt i allen stund;
vi kan jo intet give,
som nogen ting er verd,
men ta vårt stakkars hjerte,
så ringe som det er.
Alle gode gaver,
de kommer oven ned,
så takk da Gud, ja, pris dog Gud
for kjærlighet.

Ved Jakob Knudsen.

St. Pauls skole i Bergen

biggles sitt nye skolelokale.

«Ungskogen trenger til sol og regn,
trenger til storskogens lune hegn,
skal den bli rank i bolen,»

synger en av våre norske diktere, og det passer som skulde det være skrevet om mgr. Snoeys' virke for skolen i de 10 år han nu har vært sogneprest i Bergen. Gjennom alt hans arbeide og strev går det som en rød tråd dette, å verne om barna, verne om de unge. Bare det beste er godt nok for dem. Under lyse, vennlige og vakre forhold, med den beste ledelse og hjelp, vil han at de skal vokse op og samle kunnskaper, ikke bare like mange og like gode, som ved de protestantiske skolene, men helst litt flere og grundigere. For dette principp har Bergens sogneprest kjempet og arbeidet målbevisst, en kamp og et arbeide som nu har ført til uventede gode resultater.

Da «han presten» i 1923 kom til Bergen fra sitt kjære, uforglemmelige Tromsø, var «skolen» i Bergen i en meget miserabel forfatning. I et lite værelse satt endel av menighetens barn stuert sammen både formiddag og ettermiddag, mens flertallet besøkte byens skoler og litt efter litt blev fremmede for sin menighet og kirken. Her måtte forandring til. Hvad der kunde avstås av prestegården blev avstått, så skolen iallfall fikk to klasseværelser. Verre var det å få foreldrene til å sende barna til skolen. Det blev kamp, noe som monsignore iøvrig ikke viker tilbake for, og han vant kampen. Men betingelsen var at skoleforholdene skulde bedres.

Hvad sognepresten hadde lovet, det holdt han. Året efter blev skolen ombygget og påbygget, og nye uteksaminerte lærerkrefter fra St. Franciskus-søstrenes rekke blev tilknyttet skolen. Fra nu av gikk det fremover, jevnt og sikkert, og skolen vant helt foreldrenes tillit. Undervisningen blev gitt i overensstemmelse med Bergens folkeskoles undervisningsplan, og eksamenene avlagt under skolestyrekontorets og skoleinspektørens kontroll. Resultatet blev det beste, så St. Pauls skole allerede har fått et par årganger frem til optagelsesprøven for middelskolen.

Såvel det gode resultat som bedringen av de lokale forhold er blitt hilst med glede av skoleinspektøren, som har stillet sig meget forståelsesfullt til alle henvendelser angående katolske barns skolegang. Verd å nevne er således det faktum, at barna ved St. Pauls skole får behandling ved den kommunale skoletannklinikk på samme vilkår som folkeskolens barn, og er like-berettiget med disse ved optagelsesprøven til middelskolen.

St. Pauls menighet kunde ikke annet enn glede sig over fremgangen og fulgte interessert med. Foreldrene fikk anledning til å vareta sine interesser, dels ved det valgte skoleråd, dels ved de fra tid til annen avholdte foreldremøter. Denne ordning har også vist sig å være

en stor hjelp og støtte for lærerpersonalet, som derved er kommet i det beste samarbeide med hjemmene.

Skolerådet har dessuten med råd og dåd og med mange personlige ofre, ydet lærerpersonalet sin støtte. Særlig fortjener hr. lektor Eek Larsen takk for sin uvurderlige hjelp i skoletekniske spørsmål og hr. Messel for sitt arbeide med innredningen av skolens lille «turnsal» og som instruktør for guttenes gymnastikk.

Skolen vokste, men barnetallet vokste sterkere. Nye lærerkrefter måtte skaffes og nye lokaler. En glad dag overraskedes kapellanen ved at hans soveværelse er blitt skoleværelse; året efter trues hans efterfølger med å bli fullstendig husvill: skolen vil ta også hans kontor. Men . . . efterfølgeren var ikke så villig til å avstå sin residens som forgjengeren i å flytte fra soveværelset, — heldigvis sier vi alle nu — og da andre krav om utvidelse av prestegården meldte sig, var der ingen annen utvei enn nybygg. Sogneprest og menighet vilde atter ta et tak for skolen — og efter god gammel Bergens-skikk — et grundig tak.

Det gjaldt å skaffe iallfall ett nytt, moderne klasseværelse for skolen, en passende leilighet for kirketjeneren og sist, men ikke minst, sanitære utrum for skole og prestegård istedetfor de gamle «hjerterum» eller kanskje rettere «redselsrum».

Men — men — men, for å bygge må man ha mynt, og den var det smått med. Allikevel tok mgr. Snoeys fatt. Mens utførelsen av nybygget blev overlatt til arkitekt *Anton Kielland*, drog sognepresten over havet til sitt hjemland og sitt folk med det åpne hjerte og den åpne pung for alle Kirkens tarv, for om mulig, på tross av krisetid og vanskeligheter, å få en liten hjelp til skolen. En «Bede om hulp» i Hollands katolske aviser åpnet kampagnen, en «Weekpraatje» om skolen understøttet den, og både «Bede om hulp» og «Weekpraatje» spilte på de rette strenger.

Mens «gamlepresten» i sitt hjemland opnådde et resultat, som ingen hadde drømt om, gjorde menigheten sitt beste for å vise sin avholdte og elskede sogneprest den takknemlighet og hengivenhet som alle nærer for ham, vise den på hans 10-årsdag som bergenser, vise den på len eneste måten han ønsket den vist: ved en økonomisk støtte til skolen. Og imens vokste nybygget, en glimrende løsning av utvidelsen, både praktisk og estetisk, som tjener arkitekten til stor ære.

Da «gamlepresten» med lommene fulle av gylne dukater vendte hjem igjen, stod nybygningen under tak, og innredningen var i full sving. Og hvad mere var — den stod der gjeldfri, og enda var der litt igjen til andre nødvendige forbedringer. Med den støtte monsignore hadde fått i sitt hjemland, kunde han gå igang med innredning av centralopvarming for skole og prestegård.

Langt fra å være en luksus, blir dette en stor besparelse for menigheten, både av arbeide og utgifter. Og

så blev der tatt fatt, inntil der «ikke var annet enn huller igjen av prestegården», som kapellanen svarte på spørsmål om hvordan det gikk.

Nu skulde man tro, at det var aktivitet nok, selv for en aktiv mann som «gamlepresten».

Men han så andre ting, som kunde og burde være bedre for barna: lekeplassen. Inneklemmt som den lå mellom kirke, prestegård og hospital, kroket, ujevn og med en ikke ufarlig mur, var den en heslig bakgård og ingen lekeplass. Bare en eldgammel løvrik lønn og en kroket, gammel hegg, livet litt op i gråheten. Her var altså virkefelt, og snart var arbeidere i full sving med regulering. Kloakkene blev bragt i system, murer brutt ned, andre bygget op, jord påfylt og jord utgravet.

Når nu barna kommer til sin skole, møtes de ikke lenger av en bakgård.

Bak en monumental portal, som hilser barna med høitid og skjønnhet, finner de nu den lyseste og fredeligste klostergård, en perle midt i byen. Gårdsplassen er om-dannet til to store, jevne, grusete lekeplasser, en for guttene og en for pikene. En bred og vakker trappe fører fra den lavere plass op til skolen og guttenes plass.

Uten at noen visste av det, er denne trappe blitt bygget akkurat således som og dér hvor St. Pauls-kirkens byggmestre, ifølge gamle tegninger, hadde planlagt en trappe.

Er det bare et tilfelle, eller er det ikke snarere et tegn på at mgr. Snoeys fullfører og kroner pastor Stubs storverk?

Under lønnetreets krone skal nu Bergens katolske barn leke og samle kunnskaper, fromhet og gode minner — like ved hans grav, som la grunnlaget til det pulserende liv og den vekst og fremgang som under mgr. Snoeys' ledelse hersker i St. Pauls menighet.

Årene vil gå, og meget vil forandres; men slektene i fremtiden vil med takknemlighet minnes disse to: pater Stub og mgr. Snoeys, grunnleggeren og gjenreiseren av St. Pauls katolske menighet.

* * *

Søndag den 27. august — festen for St. Josef Calasancius, grunnleggeren av «de fromme skoler» — var arbeidet så langt fremskredet, at vigselen av nybygget kunde finne sted. Sognepresten feiret selv høimessen, som blev frembåret for skolens velgjørere.

I prekenen la monsignore atter menigheten på hjertet skolens vitale betydning, og opofret alle til å være med og bygge videre. Det som hittil var gjort «i håp mot håp» var ikke menneskenes verk, men et tydelig bevis på Guds velsignelse og forsyn, som brukte oss mennesker som redskaper. Skolen var nu betrygget både hvad lokaler, sanitære krav, undervisning og lærerkrefter angikk. St. Pauls menighet kunde være stolt av sin skole, og hadde grunn til å takke for det som var gjort.

Efter høimessen fant velsignelsen av nybygget sted. Med korset i spissen drog procesjonen av ministranter, skolebarn og søstre, ledsaget av menigheten og en stor skare av anderledestroende, fra kirken til skolen. Mens

koret sang «Veni Creator» foretok sognepresten, assistert av skolens energiske og dyktige lærer bergenseren kapellan Høgh, den rituelle velsignelse av bygningen, skolerommene og det krucifiks, som er skolens helligste og fremste smykke, uttrykket for den tro og det livssyn som alene skal herske i skolen. Den vakre og gripende høitidelighet blev fulgt med andakt av alle tilstedeværende.

Det var en feststund av de sjeldne for St. Pauls menighet, en gledens og en takkens stund, en stund fylt av fremtidshåp, som fikk sin utløsning i et fulltonende og inderlig «Te Deum» — «Store Gud, vi lover dig», efterat barn og voksne i fellesskap hadde bedt den første Angelusbønn i det nye lokale.

At denne bønn, Guds Moders hedersbønn, blev den første, det tar vi også som et godt forebud for fremtiden.

Da den rituelle handling var over, rettet hr. generaldirektør Rosasco fra skolens trapp på menighetens vegne en inderlig følt takk til mgr. Snoeys for det arbeide og de ofre han hadde nedlagt i skolen, et arbeide som menigheten vil være ham evig takknemlig for. I denne takk vilde han også inneslutte søstrene, som dag for dag bærer strevet med skolen, det øvrige presteskap for deres medvirke, og sist, men ikke minst arkitekt Kielland for hans glimrende løsning av den ikke helt lette opgave å gi oss byens vakreste og lyseste skolelokale.

St. Pauls skole er ved den siste utvidelse nådd frem fra å være to-delt til fire-delt skole. 50 barn søker nu skolen, alle katolikker. Foruten de 3 prester som er tilknyttet St. Pauls kirke, består lærerpersonalet av 6 St. Franciskus-Xaverius-søstre og en lægmann som turninstruktør for guttene.

Når mgr. Snoeys nu ser tilbake på sitt 10 års virke i Bergen og stanser ved skolen og ved den friske, muntre barneflokk, som leker utenfor hans vinduer, da kan han med rette si, og vi tror han sier: «Gaudium meum et corona mea» — «Min glede og min krone».

Scholasticus.

III livets høsttid.

September er kommet og med den holder høsten sitt inntog. Kornet er vel i hus, trærnes frukter er gylne, blå, røde, og tynger alle grener til jorden.

Nu er det høstens tid — som kommer så uavvendelig hvert år som høstens tid kommer uavvendelig i hvert menneskes liv, når det får leve inn i de modne dager. Vel — vi er lengere unge nu enn før, men har vi fylt de femti år, så går det hurtig mot høstens dager. Det hjelper intet om vi farver vårt hår og krampaktig klammer oss til den ytre ungdom — det er høst.

Men — hvorfor vilde klamre sig til denne ytre ungdom? Har ikke høsten sin egen skjønnhet, sin egen verdi? Er den ikke kronen på vårens og sommerens verk? Hvad gavnet det vår og sommer om ikke den stille, alt modnende, velsignelsesrike høst fulgte efter?

En skarp kulde kan ødelegge vårens blomster — tørke,

hete, hagel kan slå sommerens vekster til jorden. Da blir høsten ikke god. Slik også i menneskelivet. Men den, som skjerner sine rene blomster i ungdommen, og som i arbeidets år holder ut tross motgang — han kan trygt avvente livets høst. Ti har enn en ublid medfart ødelagt endel av det, vi hadde håpet skulde være vårt arbeids frukter, så la oss ikke miste motet allikevel. Med det pliktopfyllende arbeid har vi gjort hvad vi kan gjøre — og etter det arbeid vil vår lønn bli utbetalt oss, når livet tar slutt herved. Vår evige Herre og Konge betaler etter den flid vi har gjort oss, de krefter vi har satt inn, den troskap vi har utvist — ikke etter hvad vi åpenlyst har nådd. Ikke etter vår jordiske «suksess».

Der finnes mange mødre som på sine gamle dager sitter ensomme og forlatte, tross det at de har opdratt en barneflokk til brukbare mennesker. Der finnes mange menn og kvinner, som har ofret hele sitt livs kraft for andre, og aldri har de fått en takk hverken i ord eller gjerning. Og alle disse opofrende sjeler, ofte de beste blandt oss, kan en sen høstften være som ribbede trær, tross det at de i sommertiden var så rike på frukter.

Men er de *nu* mindre verd enn *da*?

Mulig vil et tankeløst menneske gå dem forbi — men vingårdsmannen vet alt om dem. *Han* har opbevart

fruktens kjerne, og i Hans rike vil de få sitt igjen — rundeligere og rikeligere blir deres lønn enn noen lønn på jorden noengang *kan* bli.

Er alderdommen blitt overflødig nu — tilhører alt ungdommen — har den enerett til alt?

Man hører nu om dagene mange hylde denne livsanskuelse. Som om ikke alt hvad der er ungt hviler på det som gikk forut! Som ikke ungdommen høster, hvor de eldre har sådd! Enhver ny tid lever på den forutgatte epokes kulturinnsats, som det enkelte menneske direkte har sine røtter i sine foreldre. Kun den umodne, den enfoldige, den hovmodige, opfører sig som var han høit hevet over sine foreldre.

Et modent, klokt menneske vil alltid kunne vurdere de som nu står i sitt livs høsttid. Han vet hvad han har å takke dem for — han vet hvad han skylder sin familie og sitt folk.

Så sørg ikke om du nærmer dig livets høst. Men sørg over hvad vårblomster du lot ødelegge, hvad sommertid du ikke utnyttet. Og gled dig om du har vært tro — om du har latt ditt livs frukter bli modne.

Gled dig, ti også høsten har lange varme soldager, hvor det som sommeren ikke modnet nu når frem til fullkommenhet.

Og ofte er det livets høsttid som skjenker dig den rikeste og beste frukt — — —

MODERNE HEDENSKAP

Ved en kongress av katolske akademikere i England har den bekjente jesuitpater *C. C. Martindale* holdt en tale om det moderne hedenskaps farer for oss katolikker:

Med «hedning» vil jeg betegne den som søker å forklare verden og ordne tilværelsen på en måte som enten strider mot den kristne tro eller viser forakt for denne. Dette innebærer ingen fordømmelse av «hedningene» i retning av, at de skulde være foraktelige eller dårlige mennesker. Jeg vil ikke her fremkomme med nogen kritikk, men søke å redegjøre for deres prinsipper for dernæst å finne ut, om ikke katolske kristne ubevisst lar sig påvirke av slike prinsipper, mens de dog i navnet fortsetter med å være katolikker og selv tror de er det.

De minst farlige av våre motstandere er de åpne fiender, de erklærte ateister som påstår at kristendommen er bygget på en solmyte, eller folk som Bertrand Russel og dommer Lindsay, som hevder at den kristne moral er skadelig.

En langt farligere fiende er den, som selv om han ikke er usynlig, dog ikke trer tydelig frem. Inntil for nylig trodde katolikkene i England at deres virkelige motstandere var anglikanerne og våre biblioteker var fulle av brosjyrer mot de anglikanske ordinasjoner. Men våre motstandere er ikke anglikanere, men agnostikere eller i beste fall teister og unitarer.

Den farligste fiende er luftens krefter, d. v. s. den atmosfære som utvikler sig omkring oss og som vi ikke kan undgå å absorbere. Den moderne verden hviler på

visse påstander — ideer og tanker som er så utbredt og kjente, at man ikke en gang taler om dem. Man kan således holde på å diskutere med en mann og kommer ingen vei. Plutselig opdager man at han går ut fra en bestemt skjult grunnsetning, som er helt forskjellig fra ens egne. Men tragedien begynner for alvor når man selv uten å merke det adopterer hans grunnsetninger som utgangspunkt for diskusjonen. Da blir katolikken nemlig hedning selv, og det er *ham*, jeg nu vil analysere. La mig ta noen eksempler.

Den moderne verden går ut fra og anerkjenner at vi ikke ved vår intelligens kan komme til å vite noget sikkert om Gud og sjelen. Gjennomsnittsmennesket er følgelig blitt agnostikker. Den som føler behov for Gud søker å nå ham ved det man kaller «mystikk». Man treffer også katolikker som sier: «Efter min mening kan man ikke i virkeligheten bevise Guds eller sjelens eksistens. Vi går ut fra, at Gud og sjelene er til og vi føler at det er sant.» En slik uttalelse vidner om at man er påvirket av den moderne hedenske verdensanskuelse.

De historiebøker vi leser regner overhodet ikke med Gud eller med muligheten av hans inngripen i folkens liv. Kristendommens raske utbredelse tilskrives den romerske fred eller de daværende utmerkede veianlegg, martyrernes troskap og utholdenhet er en slags selvsuggesjon og bønnens ekstase intet annet enn nevrose. Ubevisst lar vi mer eller mindre slike synsmåter få innpass og vi borteliminere det overnaturlige fra vår betraktning av begivenheter og årsaker.

Det menneskelige samfund er basert på makt og kapital. Forretningsmannen hevder at intet foretagende har plikt å undersøke hvorledes det opnår sine inntekter, men kun plikter å skaffe sine kunder eller klienter det de forlanger. Likeledes hevdes der, at aksjonæren ikke er forpliktet til og faktisk ikke en gang er istand til å vite hvorfra han får sine dividender.

En fremtredende personlighet har uttalt at det var europeerens hensikt å opprettholde overherredømmet i Syd-Afrika så lenge han kunde, og at ingen moralsk betraktning som hensyn til menneske-rettigheter har noen rett til å blande sig inn i dette forhold. En undervisningsminister påstår at det er statens oppgave å innpode sine ideer i den opvoksende slekt. Staten ansees som berettiget til ikke alene å tvinge borgerne til å opføre sig på en bestemt måte på gaten, men også til å tvinge dem til å tenke således som *staten* synes er rett. Slike prinsipper medfører at vi stiller penger, nasjonalisme, rase og stat over alt annet. Og det er disse former av hedenskap som vi til daglig kommer i berøring med, og som vi derfor med årvåkenhet må ta oss i vare for. At mange katolikker har latt sig påvirke ser vi av den omstendighet, at de viser den største ulyst til å overveie disse spørsmål ut fra et *kristent* synspunkt.

Pater Martindales alvorlige ord kan betraktes som et utslag av den aksjon, som efter tilskyndelse av de siste pavelige rundskrivelser nu overalt i den katolske verden bestreber sig på å skape en stadig fastere overbevisning om nødvendigheten av å hevde katolske grunnsetninger på alle områder.

Kristendommen krever, at vi i alt vi foretar oss, skal la oss lede av rettferdighet og næstekjærlighet. Den som søker egen fordel i strid med dette er ikke kristen i hele sin livsførsel. Hvis han innbilder sig at alt allikevel er i sin orden så kommer det av at han har tilegnet sig nutidens almindelige grunnsetninger. Men disse har intet med kristendom å gjøre.

Spedalskhet-kolonien i Makogai.

På sydhavsøene — nærmest bestemt Makogai på Fidji-øene — har Maria-kongregasjonen en misjonsstasjon for spedalske. Denne stasjon ligger tilsynelatende i et jordisk paradisi, hvor vegetasjonen er rik og deilig, hvor klimaet er solstrålende og mildt og sunt.

Men dog er det et sted, som krever en altopofrende næstekjærlighet hos de som frivillig velger å bo der — ti her lever de spedalske, og blandt disse virker Maristpatrene og Marist-søstrene.

Naturens vidunderlige herlighet står i en gripende motsetning til menneskenes elendighet her — den forferdeligste av alle sykdommer driver her sine herjinger, som forvandler unge, kraftige individer i løpet av kort tid til levende lik. — Og hvilke lik! Forrådnelsen skjer her ikke i den barmhjertige jords mørke favn, men under solens gylne lys.

Avskrekkende ser de ut disse bruddstykker av levende mennesker, som med store sår — hvor andre har ansiktsdel og legemsdel — vanker rundt og forpester

luften om sig. Å pleie dem strider likesom mot all naturlig innstilling — intet under at det viste sig umulig for den engelske guvernør å få lægfolk til å overta stellet og tilsynet av disse ulykkelige.

Men Marist-misjonens søstre var villige. Frivillig meldte de sig til det redselsfylte arbeide. Av de første som kom til Makogai lever én der ennu — på 22. år! — mens en annen også er der ennu, men nu selv som patient.

Da stasjonen var opprettet kom de første spedalske — 30 ialt — dertil den 11. september 1911. De var av forskjellige nasjonaliteter — urenlige, fulle av sår — et forferdende skue for de unge søstre. Nu er der 500 — fordelt efter sin nasjonalitet i små landsbyer langs kysten. Hver landsby har sitt eget lægehuse, hvor søstrene tar imot dem hver morgen og stiller deres sår.

Midt inne på øen er to store hospitaler for de hårdest angrepne — et for menn og et for kvinner. I disse hospitaler lærer de innfødte å sove i en seng — de fleste ligger ellers like på gulvet.

Hver morgen rider to nonner ut for å tilse øens øvrige befolkning, undervise barna og overvåke at alt er i orden og at nye tilfelle av sykdommen straks kommer under behandling.

Hospitalene er et gruppevekkende syn: menn, kvinner og barn uten øre, næse eller læber, eller med disse opsvulmet og deformerte. Fingre mangler — føtter kan være råtnet bort. Barn ser ut som oldinger. Noen taler med stemme som bare er hese brøl og minner om ville dyr — andre er helt blinde.

Og de gode, barmhjertige søstre arbeider ufortrødent. De bistår ved operasjoner, de renser og forbiner de avskyeligste sår — og alltid med smittefare over sig. Og de opmuntrer hvor de kan — de finner på adspredelser og arrangerer fornøielser for de stakkers syke.

Men — det viktigste: deres utrettelige omsorg og deres vilje til å hjelpe har gjennomført kure, som har gjort mange friske der ikke var for langt fremskredet i sykdommen før de kom under behandling. For 14 år siden lykkedes den første kurbehandling som førte til hel helbredelse — siden har tallet steget år for år.

Og fred, fordragelighet og godt humør har søstrene bragt de syke, så tilværelsen har mistet noe av sin forferdelighet og hårdhet, selv for de uhelbredelige.

Men alt dette er kun fordi disse nonner har sin kraftkilde hinsides alt jordisk.

Hver morgen klokken 5 vil du se dem gå til det lille kapell og ved messer og kommunion samle styrke til dagens utallige ofre. Og hver aften — efter en dag i et arbeide, vi slett ikke kan forestille oss, går de atter til kapellet ennu før de har spist sitt enkle måltid.

Derfor kan de i de lidendes forferdelige sår se Frelserens blødende vunder, og derfor kan de gjennomføre et arbeid som vilde være umulig for de fleste.

Marist-søstrene søker dette arbeid — de kappes om å få lov til å overta denne den vanskeligste av alle misjonsstasjonene.

Ti de formår alt i Kristus — — —

Henri Bremond.

En av Frankrikes betydeligste forfattere, abbé Henri Bremond, er nylig avgått ved døden.

Bremond gjorde sig bemerket allerede for 30 år siden ved sine bøker om kardinal Newman og den katolske renessanse i England. Hans hovedverk utkom imidlertid etter krigen og heter: «*Historie litteraire du sentiment religieux en France*». Det behandler den franske religiøse litteratur fra religionskrigenes tid frem til den franske revolusjon. Dette storverk som bærer preget av forfatterens umåtelig omfattende lesning og livfulle fremstillingsevne vil for alltid sikre ham en plass i fransk litteraturhistorie. Abbé Bremond forenet i sjelden grad sansen for analyse med fantasifull kombinasjonsevne. Et sterkt personlig følelsesliv, fin ironi, kritisk evne og et åpent øie for store hovedlinjer skapte hans ry som litteratur-kritiker og gav hans fremstilling liv og perspektiver, så hans bøker vakte interesse og opsikt langt utenfor de egentlig religiøse kretser. I 1924 blev han innvalgt i det Franske Akademi.

Han blev begravet under stor deltagelse i sin fødeby Aix-en-Provence. I det store følge var foruten erkebiskopen, mgr. Coste, og tallrike prester en rekke representanter for fransk åndsliv, bl. a. rektoren for Sorbonnen, universitetet i Paris, M. Charléty, der representerte den franske regjering. Ved båren holdt den tidligere minister, Champetier de Ribes, en tale hvori han fremhevet Bremonds store egenskaper som menneske og forfatter:

«Vi har beundret hans intelligens, hans evne til å levendegjøre alle de emner han tok op, hans kraftige dialektikk og hans smittende entusiasme; vi holdt især av ham for hans hjertes godhet, og vi er ham takknemlige for å ha medvirket til å rive oss løs fra en fordringsfull rasjonalisme, som under påskudd av å forherlige intelligensen, innsnevret og lammet den, og vi takker ham ennå en gang fordi han lærte oss bedre å forstå det indre livs mening og betydning.»

Et kirkejubileum i Gøteborg.

I denne måned fyller den katolske Kirke i Gøteborg 70 år. St. Josefskirkens bygning påbegyntes nemlig samme år som den katolske menighet i byen blev dannet — i 1863.

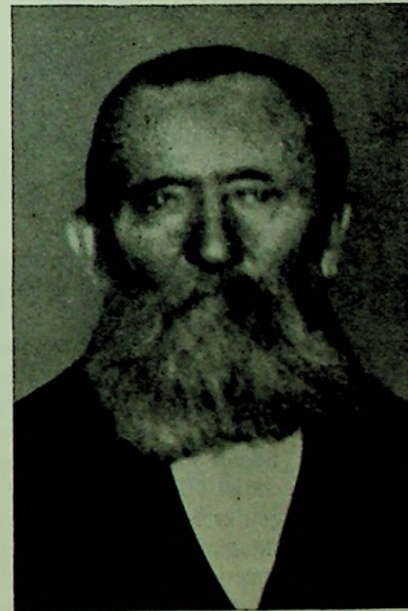
Den gang grunnstenen blev nedlagt i Spanmålsgatan var alle så glade over å ha funnet denne på en gang centrale og stille plass for sin kirke — men utviklingens gang har forandret hele stedets karakter. Der er nu en voldsom gjennomgangstrafikk av biler, kirkebygningen selv er nu helt innklemmet av sine nabohuser, og man påtenker derfor nu å opføre en større kirke et annet sted, ikke minst fordi at Spanmålsgatan heller ikke

mer må sies å være et bekvemt og centralt sted for et gudshus.

Menigheten teller ca. 450 medlemmer og førte fra 1896—1911 egne kirkebøker, men sistnevnte år blev dette forhold forandret, så at de katolske menighetsbarn bokføres i de protestantiske menigheter, hvor de bor. Derfor har enn ikke sognepresten, for tiden pastor George Kuipers, en fullstendig oppgave over hele den katolske menighet. Kirken selv har plass for 150 mennesker, og har alltid vært nokså enkel både i eksteriør og interiør, skjønt den i de senere år har undergått en del forandringer, bl. a. har den fått innsatt vakre glassmalerier i sine vinduer. Alt det kunstneriske utstyr skal overføres til den nye kirke i så stor utstrekning som mulig.

Kirken blev innviet i 1865 under stor høitidelighet av den apostoliske vikar, mgr. Studack, bistått av sognepresten i Stockholm, pastor Bernhard, og stedets egen sogneprest, pastor Lichtlé. Mgr. Studach hadde skjennet altertavlen, malt av Johann Schraudolph. Til messen hadde Joseph Czapek, som på den tid var musikkdirektør og kapellmester i Gøteborg, komponert en herlig musikk, som blev utført av kunstnere og amatører på den vakreste måte.

Gamle Vilhelm Bongart,

vår kjære og pliktopfyllende trosfelle runder i disse dager de 80 år. Det er ikke mange ord vi behøver å skrive om ham — alle som har besøkt St. Olavs kirke i den siste menneskealder kjenner ham — og vi liker å veksle noen ord eller smil med ham, enten vi treffer ham i solskinet blandt alle de skjønne høstblomster i anlegget foran Vår Frue Hospital, hvor han har sitt

hjem nu — eller vi møter ham på vei til St. Olavs kirke, hvor yngre krefter nu har avløst ham i det synlige arbeid, men hvor hans sinns krefter stadig er unge nok til å tjene menigheten med et langt, erfaringsrikt livs forståelsesfulle forbønn.

Meget er forandret fra de første primitive forhold han arbeidet under til nu hvor den vakre prestegård holder på å reise sig. Meget i det ytre og meget i det indre, i menneskesjelenes innstilling overfor det, som har vært gamle Bongarts altopslukende interesse: Kirkens liv blandt oss. Bongart har fulgt med i kampens år som i de dager, da våre fedres tro begynte å møte lydhørhet — han følger med den dag idag, og ingen byr en konvertitt et så varmt og hjertelig velkommen som han. Ved hans 80-års festdager som han oplever nu, vil vi alle sende våre varmeste og hjerteligste hilsener til den gamle hedersmann. Hans arbeidsdag har vært lang og bragt megen glede og gavn til mange.

Vi takker ham for et liv, levet i plikttroskap og opofrelse — vi takker ham for alle vennlige ord han gir oss nu og for alle gode smil.

Gratulerer med dagen og året!

Herhjemme: —

OSLO. På dr. Louise Isachsens grav på Vestre gravlund er der blitt avsløret en vakker minneste. Som man vil erindre var dr. Isachsen i mange år læge ved Vår Frue Hospital, som også var representert nu ved høitideligheten. Varme og kjærlige ord blev talt ved graven — det var klart å merke at frk. Isachsens minne var levende ennu, og at hun har satt sig dype spor som tiden ikke kan utslette.

PORSGRUNN. I «Grenmar» for 4. september leser vi: «60 år fyller idag søster Regina, priorinne ved St. Josephs Hospital i Porsgrunn. Hun er tysk av fødsel, men har nu virket i Norge i en lang årrekke. Således var hun i 27 år i Fredrikstad, den meste tid som lærerinne ved den derværende katolske skole, og en tid også ved det katolske hospital. I oktober 1928 blev hun kallet til Porsgrunn som priorinne ved St. Josephs Hospital og her har hun siden vært. Søster Regina har alle betingelser for å kunne fylle en så ansvarsfull stilling. Foruten dyktig og opofrende i sykepleiegjerningen er hun en utmerket administrator, en egenskap som hun i rikt mon har fått bruk for, ikke minst under arbeidet med hospitalets store nyanlegg, da det jo var «tusen ting» å vareta. — Personlig er søster Regina ualmindelig snild og omgjengelig, og er derfor meget avholdt såvel av patienter som medarbeidere ved hospitalet.»

— og derute:

NORD-AMERIKA. Pastor Charles E. Coughlen, den kjente radiotaler, søker å virkeliggjøre de katolske socialprinsipper overalt hvor han kan — således nu ved bygningen av en kirke

i Royal Oak, hvor han forøvrig også i overensstemmelse med Roosevelts gjenopbygningsprogram, utbetaler alle arbeiderne en lønn, som er høyere enn tariffens.

WIEN. En meget aktiv gudsfornektende organisasjon, som kaller sig «Fritenkerligaen» er blitt forbudt av den østerrikske regjering. I dekreten står angitt som grunn, at ligaen forstyrrer den religiøse fred og vanhelliget på en uhørt måte den katolske Kirkes gudstjeneste og institusjoner. Ennvidere er der blitt vedtatt en lov som beskytter den katolske del av befolkningen mot overgrep i retning av tvungent arbeide på de kirkelige helligdager. Lovforslaget møtte heftig motstand hos sosialistene, men gikk igjennom på grunn av den støtte, som det fikk av de kristen-socialistiske deputerte og ikke minst på grunn av den opinion som den katolske presse hadde skapt for det ute blandt befolkningen.

ROM. Antallet av pilegrimer som i anledning det hellige år kommer til Rom overstiger langt alle forventninger. Allerede i mai hadde der vært flere tilreisende enn i hele jubelåret 1925. St. Petersplassen er til tross for sine uhyre dimensjoner alltid overfylt fra morgen til kveld — og inne i Vatikanet er pavens audienssaler likeledes overfylte på mottagelsestidene fra kl. 12—3 og fra 6—9. Pilegrimene ordnes imidlertid i én linje langs veggene etter pavens uttrykkelige ønske, da Hans Hellighet ønsker å se hver enkelt og gi hver enkelt sin hånd til kys. Paven går ved slike leiligheter gjennom Clementinesalen med tilstøtende rum og ofte også gjennom de store saler og gallerier i underetagen. Han tiltaler pilegrimene på italiensk, fransk eller tysk. Er der andre nasjonaliteter til stede, oversettes hans ord mens Hans Hellighet venter tålmodig, da han ønsker at hans ord skal være forstått av alle før han utdeler sin velsignelse. Det ser ikke ut til at mottagelse av mellom 2000 til 7000 mennesker daglig trettet ham — tvert om har pavens omgivelser inntrykk av at en dag med særlig mange pilegrimer fyller Hans Hellighet med stor glede. — Særlig høifidelig var imidlertid det besøk som bøndene fra «Agro Romano», egnen omkring selve Rom, avla i en samlet kortege på 10,000 menn, kvinner og barn. De var samlet i grupper, ledet av sin sogneprest eller en franciskaner og med navnet på sitt sogn båret foran sig — ofte navn med klassisk klang som: Domine, quo vadis — Borgo Acilia — via Appia Antica — via Laurentina o. s. v. Alle aldre var representert, fra oldingen på nitti til spedbarnet på tre uker. Mellem de vakre nasjonaldrakter lyste kommunionsbarna op i sine hvite drakter med slør og lys. Alle medbragte de gaver av det beste de hadde — en gutt hadde med et lite lam pyntet med gule og hvite bånd, en liten pike en due i en kurv — andre bar store kurver med egg, malt i livlige farver. De ganske små barn hadde blomster med. Hele denne flokk blev mottatt av Hans Hellighet i San Damaso-gården, da selv Vatikanet, som dog er verdens største slott, ikke kunde rumme hele denne mengde på samme tid. Mange pilegrimer kommer til fots — helt fra Spania er således kommet tre unge arbeidere på denne måte. Og tross det at august måned pleier å være den døddeste tid i Rom, har strømmen av pilegrimer ikke minsket.

KONGO. Den katolske aksjons sekretariat i Leopoldville har den 1. juli startet et nytt tidsskrift for de innfødte med titelen «La Croix du Congo». Det illustrerte blad har allerede fått endel abonnenter. Det har artikler om lægespørsmål, populærvidenskap og landbruk, og selvfølgelig endel religiøst stoff.